

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.601.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/.

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 13600 Pani Posłanki Agnieszki Ścigaj, w sprawie systemowych zaniedbań w ochronie dzieci przed przemocą, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Pragnę podkreślić, że przeciwdziałanie przemocy domowej, zwłaszcza dotyczącej dzieci, należy do głównych priorytetów obecnego Rządu.

Do 30 czerwca 2024 r. to w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej odpowiadano za koordynację zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej. W oparciu o przepisy ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji rządowej (Dz. U. poz. 834) 1 lipca 2024 r. zadania te przekazano do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

W 2025 r. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów dokonała modyfikacji treści Programu Ostonowego pod nazwą „Wspieranie jednostek samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy Domowej”, który obecnie nosi nazwę: „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy domowej jako przemocy ze względu na płeć” i wprowadziła do niego nowy priorytet pn. „Superwizja zawodowa i wsparcie psychologiczne dla specjalistek i specjalistów udzielających wsparcia osobom doznającym przemocy domowej i pracujących z osobami stosującymi przemoc domową”. W jego ramach samorządy lokalne mogą aplikować o wsparcie finansowe na realizację:

- superwizji zawodowej dla pracowniczek i pracowników socjalnych, ale też przedstawicielek i przedstawicieli innych służb wchodzących w skład zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych, a także ich przełożonych;
- wsparcia psychologicznego dla pracowniczek i pracowników socjalnych oraz przedstawicielek i przedstawicieli innych służb wchodzących w skład zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych, jak również ich przełożonych;
- szkolenia w obszarze radzenia sobie ze stresem i wypaleniem zawodowym pracowniczek i pracowników socjalnych oraz przedstawicielek i przedstawicieli innych służb wchodzących w skład zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych, a także ich przełożonych.

Wprowadzenie nowego priorytetu wychodzi naprzeciw zgłoszonym potrzebom i postulatом wyrażonym przez Zespół ds. analizy zdarzeń działający przy Ministrze Sprawiedliwości, dotyczącym konieczności prowadzenia superwizji zawodowej i wsparcia psychologicznego przedstawicielek i przedstawicieli służb pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Potrzebę wdrożenia szkoleń dotyczących radzenia sobie ze stresem i wypaleniem zawodowym, a ponadto superwizji zawodowej i wsparcia

psychologicznego wskazała też Najwyższa Izba Kontroli w Raporcie z kontroli przeprowadzonej w 2021 r. pn. „Organizacja i warunki pracy pracowników socjalnych w gminach”.

W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej prowadzone są też prace legislacyjne mające na celu wprowadzenie zmian w rozporządzeniu w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Zmiany te polegać będą na rozszerzeniu diagnozy o sytuację dziecka, badanie przez pracowników socjalnych stanu jego bezpieczeństwa i opisanie wyników tych badań w rodzinnym wywiadzie środowiskowym. Rozszerzenie będzie też obejmować uzasadnienie niemożności bezpośredniego sprawdzenia bezpieczeństwa dziecka. Zmiany dotyczyć mają części I wywiadu i części IV rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Dodatkowo, we współpracy z Kancelarią Prezesa Rady Ministrów, planowane jest opracowanie wytycznych dla pracowników socjalnych, które dotyczyłyby postępowania w sytuacjach kontaktów z rodzinami wymagającymi wsparcia, w których są dzieci potencjalnie zagrożone lub doznające przemocy domowej.

W Kancelarii Prezesa Rady Ministrów trwają ponadto zaawansowane prace nad konieczną dla poprawy skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej cyfryzacją procedury „Niebieskie Karty”. Przedsięwzięcie odpowiada na zdiagnozowane problemy, wprowadza nowoczesne narzędzia wspierające instytucje i bezpośrednio przekłada się na bezpieczeństwo osób doznających przemocy. Jego realizacja pozwoli przejść od systemu rozproszonego, do zintegrowanego, bezpiecznego i efektywnego rozwiązania ogólnokrajowego. Projekt zakłada wdrożenie kompleksowego systemu teleinformatycznego, obejmującego:

- centralny rejestr z elektronicznymi formularzami i walidacją danych;
- platformę współpracy interdyscyplinarnej dla Policji, OPS, sądów, kuratorów i ochrony zdrowia oraz innych uprawnionych jednostek;
- system raportowania i analityki umożliwiający identyfikację trendów i wczesne ostrzeżenie o przypadkach wysokiego ryzyka.

W efekcie cyfryzacji procedury „Niebieskie Karty” zakłada się osiągnięcie korzyści:

- operacyjnych: centralizację i standaryzację procedur w całym kraju, automatyzację powiadomień, redukcję błędów i skrócenie czasu reakcji służb;
- systemowych: ujednoczenie raportowania i sprawozdawczości, lepszą koordynację instytucji, umożliwienie automatycznego generowania danych dla NIK i ministerstw;
- społecznych: zwiększenie bezpieczeństwa osób doznających przemocy domowej, zwłaszcza dzieci, szybszy dostęp do pomocy, profesjonalizację działań poprzez zapewnienie dostępu do narzędzi i materiałów edukacyjnych.

Zastosowanie cyfrowego narzędzia ułatwi pracownikom socjalnym i przedstawicielom innych instytucji i służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej wypełnianie ich obowiązków służbowych.

Pracownicy socjalni odgrywają trudną do przecenienia rolę w przeciwdziałaniu przemocy domowej. Jak wskazują prowadzone statystyki, to oni - po funkcjonariuszach Policji - najczęściej wszczynają procedurę „Niebieskie Karty” i wielokrotnie narażeni są na niebezpieczeństwo powodowane pracą w trudnym środowisku.

Zapewniam, że Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej ma świadomość codziennego trudu oraz licznych zagrożeń i obciążeń ponoszonych przez pracowników socjalnych wykonujących pracę, która często wymaga mierzenia się

z niezadowoleniem, oporem, a czasem i agresją osób, którym udzielają wsparcia. Z tego powodu ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r. poz. 1214, 1302), w art. 121 przewiduje szczególne uprawnienia i przywileje, związane z wykonywaniem przez pracowników socjalnych zadań służbowych. Należą do nich:

- ochrona prawna przewidziana dla funkcjonariuszy publicznych;
- pierwszeństwo przy wykonywaniu zadań w urzędach, instytucjach, podmiotach wykonujących działalność leczniczą i innych placówkach;
- obowiązek udzielenia pomocy pracownikowi socjalnemu przez organy i instytucje administracji publicznej, podmioty wykonujące działalność leczniczą i organizacje pozarządowe przy wykonywaniu zadań służbowych;
- pomoc psychologiczna dla pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodku pomocy społecznej, centrum usług społecznych i powiatowym centrum pomocy rodzinie, w razie wystąpienia sytuacji bezpośrednio zagrażających życiu lub zdrowiu w związku z wykonywanymi czynnościami służbowymi;
- prawo do szkoleń podnoszących poziom bezpieczeństwa osobistego podczas wykonywania czynności zawodowych, przeprowadzanych przez pracodawcę co najmniej raz na 2 lata;
- bezpłatna ochrona prawna dla pracownika socjalnego pokrzywdzonego przestępstwem (lub zwrot 50% faktycznie poniesionych kosztów na jej zapewnienie) w postępowaniu karnym, przy uczestnictwie pracownika w charakterze pokrzywdzonego lub oskarżyciela posiłkowego;
- dodatkowy urlop wypoczynkowy przysługujący pracownikom socjalnym zatrudnionym w ośrodku pomocy społecznej, centrum usług społecznych i powiatowym centrum pomocy rodzinie, udzielany raz na 2 lata w wymiarze 10 dni roboczych po 3 latach nieprzerwanie i faktycznie świadczonej pracy socjalnej lub przeprowadzaniu rodzinnych wywiadów środowiskowych;
- dodatek do wynagrodzenia w wysokości 400 zł miesięcznie dla pracowników socjalnych, których podstawowymi obowiązkami są praca socjalna lub przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki;
- zwrot kosztów uczestnictwa w szkoleniach w zakresie specjalizacji zawodowej w zawodzie pracownika socjalnego (nie mniej niż 50%);
- zwrot kosztów przejazdów z miejsca pracy do miejsc wykonywania czynności zawodowych w środowisku.

Ponadto, na mocy art. 121a ustawy o pomocy społecznej, każdy pracownik socjalny ma prawo korzystać z superwizji pracy socjalnej, prowadzonej przez wykwalifikowanych superwizorów pracy socjalnej. Polega ona na ustawicznym rozwoju zawodowym, służącym utrzymaniu wysokiego poziomu świadczonych usług, zachowaniu i wzmacnianiu kompetencji zawodowych, udzielaniu wsparcia, poszukiwaniu źródeł trudności w pracy i możliwości ich pokonywania.

Wskazać przy tym trzeba, że zgodnie z art. 17 pkt 18 przywołanej ustawy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy utworzenie i utrzymanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników. W tym kontekście podkreślić trzeba, że samorządy lokalne odpowiedzialne są za zapewnienie określonych ustawowo wskaźników zatrudnienia w ośrodkach pomocy społecznej.

Sposób realizacji zadań zarówno o charakterze zleconym, jak i własnym oceniany jest przez służby wojewodów w ramach prowadzonych czynności kontrolnych i nadzorczych, które zgodnie z obowiązującymi przepisami nie dotyczą tylko i wyłącznie badania dokumentacji,

ale również oceny jakości świadczonych usług, w tym sposobu udzielania wsparcia i pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej ma pełną świadomość tego, jak ważną rolę odgrywa kadra pomocy społecznej w realizacji zadań państwa i samorządów na rzecz osób potrzebujących.

Zakres obowiązków pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej jest niezwykle szeroki, tak jak wymagany od nich poziom kompetencji własnych i umiejętności interpersonalnych. Znaczna część pracowników posiada wykształcenie wyższe, w tym umiejętności specjalistyczne oraz kwalifikacje pozyskiwane w wieloletniej perspektywie (tzw. specjalizacje w zawodach pomocowych).

Dane demograficzne wskazują jednoznacznie na konieczność zabezpieczenia interesów obywateli przez przygotowanie profesjonalnego, dostępnego i odpowiadającego na potrzeby społeczne systemu realizacji usług w pomocy społecznej, świadczonych przez wykwalifikowanych specjalistów. Mając to na względzie, Rada Ministrów po raz pierwszy postanowiła wesprzeć samorządy lokalne w realizacji ich zadań własnych poprzez ustanowienie programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024–2027”.

W jego ramach kadra zatrudniona w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego lub na ich zlecenie (na podstawie art. 25 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), realizująca zadania z zakresu pomocy społecznej i uwzględniona w statystyce resortowej, otrzymuje comiesięczne dodatki motywacyjne w wysokości 1000 zł brutto. Kwota przeznaczona na realizację rządowego programu w całym okresie jego realizacji to 6 721 400 000 zł, z czego na rok 2024 przypadło 960 200 000 zł, a na lata 2025, 2026 i 2027 rokrocznie 1 920 400 000 zł.

Aby ograniczyć skutki finansowe przyszłych programów dla gmin przewidziano dofinansowanie w wysokości do 100% z budżetu państwa.

Informuję, że Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej reaguje na wzmożone zaangażowanie pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w sytuacjach trudnych, związanych np. z wystąpieniem zdarzenia losowego. Przykładowo, we wrześniu 2024 r. 1 128 pracowników z 234 jednostek otrzymało dodatek w wysokości 2 000 zł z tytułu usuwania skutków kataklizmu na terenach nawiedzonych przez powódź.

W 2023 r. z inicjatywy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, dokonano zmian w systemie przeciwdziałania przemocy domowej celem poprawienia mechanizmów służących wsparciu osób nią zagrożonych i będących jej ofiarami.

Obok metod i narzędzi kierowanych bezpośrednio do osób po 18 roku życia wprowadzono szczególne rozwiązania opracowane z myślą o małoletnich, wobec których zachodzi podejrzenie, że są ofiarami przemocy domowej, w tym:

- rozszerzono katalog osób doznających przemocy domowej o małoletnich będących jej świadkami;
- zmodyfikowano procedurę „Niebieskie Karty”, tak aby w jej ramach prowadzone były działania pomocowe i naprawcze o charakterze długofalowym, polegające przede wszystkim na wsparciu psychologicznym, psychoterapeutycznym i terapeutycznym;

- wprowadzono mechanizm monitorowania rodziny, w której doszło do przemocy przez grupę diagnostyczno-pomocową przez okres 9 miesięcy po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”. Nadzór ten dotyczy zarówno osoby doznającej przemocy, jak i tej, która przemoc stosowała. Umożliwia to podejmowanie niezbędnych działań, takich jak wsparcie psychologiczne, terapeutyczne czy inne, które mogą być realizowane poza procedurą „Niebieskie Karty”;
- zmodyfikowano przepisy art. 12 a wskazanej ustawy, które określają postępowanie pracownika socjalnego przy udziale policjanta i przedstawiciela ochrony zdrowia w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową, tak aby decyzja o umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej, w rodzinnym domu dziecka lub w instytucjonalnej pieczy zastępczej podejmowana była w obecności i przy wsparciu psychologa. Wprowadzenie i stosowanie tej regulacji ma ułatwić dziecku poradzenie sobie z tą sytuacją;
- rozszerzono dotychczasowy katalog form przemocy domowej (fizyczną, psychiczną i wykorzystywanie seksualne) o dwie kolejne tj. o przemoc ekonomiczną i cyberprzemoc. Jeśli małoletni będą doznawać którejkolwiek z tych form bezpośrednio czy też jako jej świadkowie, będą mogli zostać objęci profesjonalną pomocą i wsparciem służb;
- zmodyfikowano sposób prac dotychczasowych grup roboczych i zastąpiono je grupami diagnostyczno-pomocowymi, co powinno podnieść jakość udzielanego wsparcia i pomocy, a przede wszystkim uczynić ją bardziej zindywidualizowaną.

Konsekwencją zmian w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej było opracowanie w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nowego Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030, w którym przewidziano środki finansowe na wsparcie samorządów gminnych w realizacji ich zadań własnych dotyczących prowadzenia zespołów interdyscyplinarnych, a co za tym idzie również grup diagnostyczno-pomocowych. Członkowie tych struktur mogą zatem, od 2024 r., otrzymywać środki finansowe na realizację zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej.

Każdego roku realizowany jest też program ostonowy „Wspieranie jednostek samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy Domowej”, dzięki któremu samorządy lokalne w trybie konkursowym uzyskują wsparcie finansowe z budżetu państwa w realizacji zadań własnych z obszaru przeciwdziałania przemocy domowej.

Aktualnie w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej prowadzone są też prace nad reformą systemu pomocy społecznej, w ramach której przewiduje się wiele zmian dotyczących zarówno wdrożenia rozwiązań zwiększających bezpieczeństwo socjalne osób i rodzin wymagających wsparcia, jak również mających na celu stworzenie optymalnych warunków udzielania pomocy przez służby pomocy społecznej.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/